

SANAT ÖZGÜRLÜĞÜNÜ İZLEME PLATFORMU

— SÖZ —

1 - 15 Kasım Raporu | 1 - 15 November Report 2023

1-15 Kasım 2023 Türkiye'de Sanatsal İfade Özgürlüğü Raporu

Kasım'ın ilk iki haftası, Türkiye'de özellikle Kürt sanatçıların sanatsal ifade özgürlüğünün kısıtlandığı bir dönem oldu. Gözaltılar, yasaklar, hukuksal engeller, baskılar ve tehditlerle dolu bu 15 günde Kürt sanatçıların özellikle hedefte olduğu gözlemlendi.

Grup Yorum'un çalışmalarını yürüttüğü İdil Kültür Merkezi'ne yine baskın düzenleyen polis, 8 Grup Yorum üyesini ve bir ziyaretçiyi gözaltına aldı. Mersin'de "örgüt üyeliği" ile suçlanan HDP'liler hakkında hazırlanan iddianamedeyse, arabalarında dinledikleri şarkılar suç delili olarak yer aldı. Kürt sanatçılara yönelik baskılar bunlarla sınırlı kalmadı. Tatvan Kaymakamlığı kararı gerekçe gösterilerek haziran ayında yasaklanan "Haylo Dîsa Tevlihev bû" oyununa ilişkin kaymakamlığın herhangi bir yasak kararının olmadığı, yazılı soru önergesine verilen yanıt ile ortaya çıktı. Ayrıca Cizre Kaymakamlığı Koma Sorjiyan ve Babetna müzik gruplarının 11 Kasım günü sahne alacağı konsere izin vermedi.

Bu gelişmelerin de etkisiyle Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (HEDEP) Milletvekilleri Beritan Güneş Altın, Adalet Kaya, Hüseyin Olan, Ceylan Akça Cupolo, Serhat Eren ve Semra Çağlar Gökalp, Kürt sanatçıların yaşadığı zorluklara ilişkin Meclis araştırması açılması talebiyle araştırma önergesi verdi. Verilen önergenin gerekçesi olarak Batman, Bitlis, Diyarbakır, Mardin, Urfa, Şırnak gibi iller başta olmak üzere Kürtlerin yoğun yaşadığı illerin tamamında Kürtçe sanat üretimi yapan sanatçılar üzerinde uygulanan psikolojik tehditler had safhaya ulaştığı belirtildi.

Tehdit, yalnızca Kürt sanatçılara yönelik bir baskı unsuru olarak karşımıza çıkmadı. TRT'nin dijital platformu Tabii'de yayınlanacak 'Ufuklar ve Sınırlar' adlı dizinin senaristliğini üstlenmesi gündem olan, aynı zamanda 'Ahlat Ağacı' ve 'Kuru Otlar Üstüne' filmlerinin de senaristi olan Akın Aksu, kendisini eleştiren Kutsal Motor yorumcularına tehdit içerikli bir mesaj gönderdi.

Ekonomik baskılar da Türkiye'deki kültür-sanat alanını daraltmaya devam ediyor. Geçtiğimiz aylarda ülke genel dağıtımını ekonomik gerekçelerle bırakan Notos edebiyat dergisi, aynı gerekçeyle üç aylık yayın periyoduna geçti. Ayrıca çevrimiçi kitap satış platformu Kitapyurdu, ayın en çok satan yazarlarını yayınladığı listesine İsraili yazar Yuval Noah Harari'yi eklediği gerekçesiyle tepki gördü. Yazarlar listeden çekilmek isterken platform hakkında sosyal medyada boykot çağrısı yapıldı.

SÖZ Platformu olarak yayınevi platformu çalışanlarının örgütlendiği yeni oluşum Yayınevi Platformu Emekçileri'yle görüştük. Yayınevi Emekçileri Platformu sözcüleri “yayınevi emekçileri uzun süredir seslerini duyuramıyorlardı. Ancak buna artık izin vermeyeceğiz, sektördeki tüm sorunların ve hak ihlallerinin takipçisi olacağız ve sonuna kadar bu mücadeleyi sürdüreceğiz” diyor.

KÜRT SANATÇILARA YÖNELİK BASKILAR

- **İdil Kültür Merkezi'ne Polis Baskını: 9 Gözaltı**

Grup Yorum'un çalışmalarını yürüttüğü İdil Kültür Merkezi'ne [yine polis baskını düzenlendi.](#) OHAL döneminde 15 kez basılan merkez, en son 8 Eylül 2023 günü basılmıştı.

İstanbul Okmeydanı'nda bulunan İdil Kültür Merkezi'ne polisler tarafından 1 Kasım 2023 günü baskın yapıldı. Baskında sekiz Grup Yorum üyesi ile o sırada orada bulunan bir ziyaretçileri gözaltına alındı.

Gözaltı gerekçesi öğrenilemeyen dokuz kişinin Vatan'da bulunan İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüğü belirtildi.

Baskın haberi Grup Yorum'un sosyal medya hesabından duyuruldu.

- **Kürt Sanatçılara Tehdit Meclis Gündeminde**

HEDEP'li vekiller son yıllarda Kürt kültürüne, Kürtçe'ye ve Kürtçe sanata yönelik baskının tehdit boyutuna ulaştığını bu nedenle Meclis araştırması [açılmasını istedi.](#)

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (HEDEP) Milletvekilleri Beritan Güneş Altın, Adalet Kaya, Hüseyin Olan, Ceylan Akça Cupolo, Serhat Eren ve Semra Çağlar Gökalp Kürt sanatçıların yaşadığı zorluklara ilişkin Meclis araştırması açılması talebiyle araştırma önergesi verdi.

Verilen önergenin gerekçesi olarak Batman, Bitlis, Diyarbakır, Mardin, Urfa, Şırnak gibi iller başta olmak üzere Kürtlerin yoğun yaşadığı illerin tamamında Kürtçe sanat üretimi yapan sanatçılar üzerinde uygulanan psikolojik tehditler had safhaya ulaştığı belirtildi.

“Baskılar her geçen gün artıyor”

Araştırma önergesinde özetle şunlar kaydedildi:

"2016 yılında ilan edilen ve hukuki olarak son bulsa dahi pratikte birçok uygulamasının sürdüğü OHAL ile birlikte ise birçok Kürt dil kurumu kapatılmış, Kürtçe tiyatro oyunları ile Kürtçe müzik yapan sanatçıların konserleri makul ve makbul herhangi bir gerekçe sunulmadan yasaklanmış, Kürtçe şarkı söyleyen sokak müzisyenleri kolluk kuvvetleri eliyle engellenmiştir. Bu engellemeler ve baskılar, son bulmak bir yana her geçen gün artıyor."

- **Cizre Kaymakamlığı'ndan Konser Yasağı: Salona Mühür Vurdular**

Cizîr Kültür ve Sanat Festivali programında olan Koma Sorjiyan ve Babetna'nın sahne alacağı [konser yasaklandı.](#)

Cizre Kaymakamlığı Koma Sorjiyan ve Babetna müzik gruplarının 11 Kasım günü sahne alacağı konsere izin vermedi.

Konser Sanatçılar Organizasyonu ve Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) tarafından 11 -12 Kasım 2023 tarihlerinde organize edilen Cizîr Kültür ve Sanat Festivali kapsamında yapılacaktı.

Yasaklama kararı yapılan basın açıklamasıyla protesto edildi. Basın açıklamasında bir konuşma yapan KESK Üyesi Murat Özbey, "Kültür ve sanat programlarımız sudan bahanelerle yasaklanıyor. Faaliyetlerimiz kriminalize ediliyor. Varlığını Kürt halkının kültürü ve kimliğini yok etmek üzere kuran sistem, konserimizi gerçekleştireceğimiz düğün salonuna mühür vurarak kapattı. Bununla sadece kendileri ve kendilerine yakın kişilerin eylem etkinliklerin sürmesini istiyorlar" diye konuştu.

- **Mayıs ayında Mersin'de gözaltına alınan 11 kişi hakkında, HDP'li olmalarının ve dinledikleri Kürtçe şarkıların "örgüt üyeliği" suçlamasıyla değerlendirildiği bir iddianame hazırlandı.**
- **Adana'da Merxas Viyan'ın (İlyas Arzu) "Şoreşgerên gelê me (Halkımızın devrimcileri)" şarkısı gerekçesiyle açılan "örgüt propagandası" soruşturmasında takipsizlik kararı verildi.**
- **Haziran ayında Tatvan Kaymakamlığı'nın kararı gerekçe gösterilerek yasaklanan "Haylo Dîsa Tevlihev bû" adlı oyuna ilişkin kaymakamlığın herhangi bir yasak kararının olmadığı, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (HEDEP) Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın verdiği yazılı soru önergesine verilen yanıt ile ortaya çıktı.**

- Yaşadığı işkenceyi anlattığı "Faşizmin Gizli İşkencehanelerinde Direniş ve Zafer" adlı kitabı nedeniyle "örgüt propagandası" suçlaması ile yargılanan Ayten Öztürk ikinci duruşmada beraat etti.

EKONOMİK BASKILAR

- "Siyonist Yazarı Listesine Aldı" Gerekçesiyle Kitapyurdu'na Boykot Çağruları

Çevrimiçi kitap satış platformu Kitapyurdu, ayın en çok satan yazarlarını yayınladığı listesine İsraili yazar Yuval Noah Harari'yi eklediği gerekçesiyle tepki gördü. Yazarlar listeden çekilmek isterken platform hakkında sosyal medyada boykot çağrısı yapıldı.

Her ay, ayın en çok satan yazarlarını "ayın yazarı" olarak listeleyen Kitapyurdu'nun ekim ayı listesinde, Sapiens adlı çok satan kitabın yazarı İsraili yazar Yuval Noah Harari de yer aldı. Aynı listede yer alan ilahiyatçı yazar Yavuz Köktaş, Harari için "radikal yahudi ve LGBT'li" ibaresini kullandığı bir mesajla siteye tepki gösterdi. Köktaş, listeden ya kendisini ya da Harari'yi çıkarmaları yönünde Kitapyurdu'na talepte bulundu.

Bunun üzerine platform, Köktaş'ı listeden çıkararak yerine bir sonraki en çok satan yazar olan Seda Özalkan'ı ekledi. Özalkan'sa yayınladığı açıklamayla "isgalci siyonist rejimin vahşi soykırımına açıkça destek veren ve genel olarak düşünceleri toplumsal varlığımızın en temel ilkelerine zarar veren bir kişi ile aynı listede bulunmak benim için bir zuldür" diyerek listeden çıkarılmak istediğini belirtti. Özalkan ayrıca, "bir hadis hocasının listeden ayrılması üzerine başörtülü bir yazarın listeye eklenmesinin kamuoyunu yanıltıcı ve kasıtlı bir tercih olduğunu düşünüyorum" sözleriyle platformu eleştirdi.

"İnsanımızın hassasiyetine saygılıyız"

Kitapyurdu, resmi sosyal medya hesabından yaptığı açıklama ile bu listenin, ayın en çok satan yazarlarından oluştuğunu ve bir seçki olmadığını belirtirken, "bir önceki açıklamada meramımızı dile getirmeye çalışmamıza rağmen anlaşamadığımızı gördük" ifadelerini kullandı.

Platform, "İnsanımızın hassasiyetine saygılı olduğumuzu tekrar ederiz. Aynı hassasiyete sahip olmamıza rağmen farklı bir tarafa sürüklenmeye çalışılıyor olmaktan dolayı ise derin bir üzüntü duymaktayız" diyerek bu aya mahsus olmak üzere en çok satan yazarlar listesini kaldırmaya karar verdiklerini duyurdu.

Sosyal medyada uygulamayı kullanan insanların hesaplarını sildiklerini gösteren paylaşımlar yaparak siteyi boykot etmeye çağrı yaptıkları görüldü.

<https://www.reportare.com/soz/siyonist-yazari-listesine-aldi-gerekcesiyle-kitapyurduna-boykot-cagrilari/>

- **Notos Üç Ayda Bir Yayınlanacak**

Geçtiğimiz aylarda ülke genel dağıtımını ekonomik gerekçelerle bırakan Notos edebiyat dergisi, aynı gerekçeyle [üç aylık yayın periyoduna geçti.](#)

Aylık edebiyat dergisi Notos, 2024 yılından itibaren üç ayda bir yayınlanacak. Derginin sosyal medya hesabından yapılan duyuruda “Bizim için önemli olan Notos’u yaşatmak. Bunu yapmak için ne yazık ki geri adımlar atmak zorunda kalıyoruz” denildi.

Derginin 99. sayısı Ocak 2024’te çıkacak ve üç aylık periyodla yayına devam edilecek.

17 yıldır yayınlanan dergi, ekonomik zorluklar nedeniyle Haziran 2023 tarihinde ülke genel dağıtımından vaz geçip belirli kitapçılarda satılmaya başlamıştı. Notos’tan yapılan açıklamada üç aylık yayın periyoduna geçiş kararı da aynı gerekçeye dayandırıldı.

“Buna zorunluyuz”

Açıklamanın tamamı şöyle:

“Notos’un 17 yıllık yolculuğu kararlılıkla sürüyor. Ne var ki hepimizin içinde yaşadığı ve çok yakından bildiği olağanüstü zorluklardan Notos da etkileniyor. Bizim için önemli olan Notos’u yaşatmak. Bunu yapacağız. Bunu yapmak için ne yazık ki geri adımlar atmak zorunda kalıyoruz. Şimdi de Notos’un periyodunu üç aylık yapıyoruz. Üzülerek buna zorunluyuz. Notos bundan sonra üç ayda bir yayımlanacak. 99. sayısı da önümüzdeki Ocak ayında çıkacak ve sonra böyle devam edeceğiz. Koşullar ne olursa olsun, Notos nitelikli edebiyatın izindeki yolculuğunu sürdürecektir.”

TEHDİTLER

- **Ahlat Ağacı Senaristinden Eleştirmenlere Tehdit Mesajı**

TRT’nin dijital platformu Tabii’de yayınlanacak ‘Ufuklar ve Sınırlar’ adlı dizinin senaristliğini üstlenmesi gündem olan, aynı zamanda ‘Ahlat Ağacı’ ve ‘Kuru Otlar Üstüne’ filmlerinin de

senaristi olan Akın Aksu, kendisini eleştiren Kutsal Motor yorumcularına tehdit içerikli bir [mesaj gönderdi](#).

Nuri Bilge Ceylan'ın yönettiği 'Ahlat Ağacı' ve 'Kuru Otlar Üstüne' gibi filmlerin senaristlerinden olan Akın Aksu, sinema eleştirmenlerine tehdit içerikli bir mesaj gönderdi.

'Kutsal Motor' adlı YouTube kanalının 'Kıraathane' isimli programında, sinema eleştirmenleri tarafından TRT'nin dijital platformu Tabii'de yayınlanacak olan olan 'Ufuklar ve Sınırlar' adlı dizinin senaristliğini Akın Aksu'nun üstlenmesi gündeme getirilmişti. Programda Kaan Karsan, Hasan Cömert ve Zeynep Ocak, Aksu'ya yönelik eleştirilerini dile getirmişti.

Zeynep Ocak, Kıraathane'nin 10 Kasım'da yayınlanan bölümünde, yaptıkları eleştirilerin ardından Akın Aksu'nun kendisine tehdit mesajı attığını ifade etti.

Ocak'ın aktardığına göre Aksu, "Hakkımda hiçbir şey bilmeden ileri geri konuşmuşsun. İstanbul'da oturuyorum. 1 yıl Cihangir, 4 yıldır da Kurtuluş'ta oturuyorum. 'Adamcağız' değilim. Bunu iyice bir öğren, hocam diyerek sergilediğin o tavırları sana yediririm" ifadelerini kullandı.

RÖPORTAJ

- **Yayınevi Emekçileri Platformu'na Sorduk: Birlik Çağrınız Sonuç Verdi mi?**

Yayınevi Emekçileri Platformu sözcüleri "yayınevi emekçileri uzun süredir seslerini duyuramıyorlardı. Ancak buna artık izin vermeyeceğiz, sektördeki tüm sorunların ve hak ihlallerinin takipçisi olacağız ve sonuna kadar bu mücadeleyi sürdüreceğiz" diyor.

Röportaj: Haluk Kalafat/[SÖZ](#)

27 Ağustos 2023 günü İthaki Yayınları'nın küçülme gerekçesi ile tazminat hakkı olmayan çalışanları işten çıkarttığı ve eski çalışanlarını da istifaya zorladığına dair haberler basına [yansımıştı](#). O günlerde yayınevi emekçilerinin güvencesiz çalıştırıldığı, düşük ücretlere mahkûm bırakıldıkları ve parça başı iş yaptırılarak sömürüldükleri üzerinden bir gündem oluşmuştu.

Yaklaşık iki ay sonra yayınevi emekçileri birlik olma çağrısı [yaptı](#). İthaki Yayınları çalışanlarının yaşadıkları Yayınevi Emekçileri Platformu'nun oluşması için itici bir etki olmuş. Platform adına sorularımıza yanıt veren Bekir Demir, Elif Okan Gezmiş ve Savaş Kılıç o sürecin bir araya gelmeleri açısından önemli olduğunu ancak İthaki'de yaşananların münferit olmadığını, tüm

yayincılık sektörünün geneline dair bir hareket olarak davranmak gerektiği için platform olarak örgütlenmeye gittiklerini söylüyorlar.

<https://www.reportare.com/soz/yayinevi-emekcileri-plaformuna-sorduk-birlik-cagriniz-sonuc-verdi-mi/>

